Svenska Båtunionen

2026-10-12

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Dnr LI2026/01284

Remissvar: promemorian "Föroreningar orsakade av fartyg" LI2026/01284

Sammanfattning

Svenska Båtunionen delar uppfattningen att det finns ett samhällsintresse av att förhindra föroreningar från alla typer av fartyg. De föreslagna vattenföroreningsavgifterna är dock inte anpassade till fritidsbåtar. Systemet och avgiftsnivåerna är utformade för handelsflottan och oproportionerliga för fritidsbåtslivet. Svenska Båtunionen avstyrker därför att fritidsbåtar omfattas av vattenföroreningsavgiften i dess föreslagna utformning och anser att fritidsbåtarnas förutsättningar behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Svenska Båtunionen vill samtidigt framhålla att möjligheten att följa gällande regler förutsätter fungerande infrastruktur. Det finns idag brister i tillgången till fungerande och tillgängliga tömningsstationer. Det saknas också ett tydligt ansvar för att säkerställa att tillräckliga tömningsmöjligheter finns.

Brist på proportionalitet i avgiftssystemet (avsnitt 4.5)

De avgifter som föreslås är utformade med utgångspunkt i större fartyg och handelsflottans förhållanden. Några undantag för fritidsbåtar, som ofta är mindre och helt annorlunda utformade än handelsfartyg, är inte angivna i promemorian. Detta är inte rimligt och kan knappast stå i proportion till den eventuella skada ett utsläpp från en fritidsbåt skulle kunna orsaka.

De vattenföroreningsavgifter som nu föreslås kan bestämmas till mellan ett och 99 prisbasbelopp. Ett prisbasbelopp, som alltså är det minsta belopp som kan utkrävas, uppgår år 2026 till 59 200 kronor. Det kan ställas i relation till den bot för fortkörning av fritidsbåt som, om båten framförs i mellan 21 och 25 knop över gällande hastighetsbegränsning, är satt till 3 000 kronor enligt Kustbevakningen.

Även om det i promemorian anges en möjlighet att sätta ned avgiften under miniminivå så framgår inte när eller hur en sådan nedsättning skulle kunna ske. Något undantag för mindre fritidsbåtar finns inte i förslaget. Att lägga ett hot om så kraftiga avgifter på enskilda båtägare är inte en effektiv väg för att minska föroreningarna. För fritidsbåtslivet bör information, utbildning, rådgivning och fungerande infrastruktur prioriteras som styrmedel framför oproportionerliga ekonomiska sanktioner. Fritidsbåtar bör antingen undantas från vattenföroreningsavgiften eller omfattas av en särskilt anpassad och rimlig avgiftsmodell.

Infrastruktur och strukturella hinder för toatömning (avsnitt 4.2 och 4.5)

Sedan 2015 gäller att fritidsbåtar inte får släppa ut toalettavfall i vattnet. Enligt flera olika enkäter och undersökningar som båtförbund gjort, visar det sig att de fritidsbåtar som är anslutna till en båtklubb har god tillgång till toatömningsstation i anslutning till sin hemmahamn/klubben. Däremot saknas ofta möjligheten att lämna toalettavfall vid tömningsstation under längre vistelser borta från hemmahamnen, till exempel i skärgården.

Orsakerna till detta är flera. Dels saknas tömningsstationer på många platser, dels är de som finns ofta ur funktion och/eller svåra att lägga till vid med en större båt, eftersom många är låga. En grundläggande orsak till att det är ont om fungerande tömningsstationer är dock att det saknas ett tydligt ansvar för vem som ska etablera och driva dem. Det finns ett utpekat ansvar för kommunerna att bedriva tillsyn av tömningsstationer, om sådana finns. Däremot har ingen myndighet eller

annan aktör ansvar för att säkerställa att tillräckligt många fungerande tömningsstationer faktiskt finns.

Vi har från Svenska Båtunionen dessutom noterat att markägare, som kommuner och Skärgårdsstiftelsen, minskat antalet landbaserade toaletter som båtfolket tidigare har kunnat använda.

Allmänna synpunkter på fritidsbåtslivets förutsättningar

Svenska Båtunionen är en rikstäckande ideell medlemsorganisation för Sveriges båtklubbar och företräder cirka 900 båtklubbar med cirka 180 000 medlemmar.

Fritidsbåtslivet bör i första hand mötas med information, utbildning, rådgivning och fungerande infrastruktur. Svenska Båtunionen anser därför att konsekvenserna för fritidsbåtslivet behöver belysas tydligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Svenska Båtunionen och båtlivets organisationer bidrar gärna med kunskap och underlag i det fortsatta beredningsarbetet.

För Svenska Båtunionen,
Theo Hammar
Generalsekreterare